

Компетентності судового експерта в умовах воєнного стану

Валерія Бондаренко-Берегович

старша судова експертка, Житомирський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України, м. Житомир, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5314-6439>, e-mail: ndekc2019@ukr.net

У контексті військового конфлікту на території України судові експерти постають важливими учасниками системи правосуддя та зіштовхуються зі специфічними викликами й завданнями, що потребують високого рівня професійної компетентності.

Ключові слова: *судова експертиза; компетентності; воєнний стан.*

A Forensic Expert's Competence Under Martial Law

Valeriia Bondarenko-Berehovych

Amid the military conflict in Ukraine, forensic experts are viewed as important participants in the justice system and face specific challenges and tasks requiring a high level of professional competence.

Keywords: *forensic examination; competence; martial law.*

Експерти в умовах воєнного конфлікту стикаються з інтенсивним збільшенням роботи через значний обсяг справ, пов'язаних зі злочинами, скоєними під час воєнних дій. Надзвичайної важливості набувають завдання експертів зі встановлення фактів причетності сторін до конфлікту, аналізування ефективності військових операцій і дотримання міжнародних норм та угод. Підвищена активність військових дій суттєво збільшує кількість справ, які потребують оперативного й відповідального підходу експертів для забезпечення надійного розслідування воєнних злочинів [1].

Для висвітлення особливостей роботи експертів у контексті воєнного конфлікту важливо взяти до уваги

нормативно-правовий акт, що регулює їхню діяльність — Закон України «Про судову експертизу». Згідно з визначенням, яке подано у цьому Законі, судова експертиза — це дослідження експертом на основі спеціальних знань матеріальних об'єктів, явищ і процесів, які містять інформацію про обставини справи, що перебуває у провадженні органів досудового розслідування або суду [2].

У контексті воєнного конфлікту цей Закон визначає підґрунтя та межі здійснення експертної діяльності для розв'язання питань, пов'язаних зі злочинами воєнного періоду. Визначено, що воєнна експертиза спрямована на вирішення питань,

пов'язаних зі злочинами, скоєними в умовах воєнного стану або під час військових конфліктів [3].

Сьогодні, в умовах тривалого військового конфлікту, судові експертистикаються з більшою кількістю завдань і перевантаженням. У світлі поточної воєнної ситуації на території України аналіз загальних та спеціальних професійних компетентностей судового експерта в умовах воєнного стану набуває особливого значення. Сучасні реалії потребують від експертів високого рівня кваліфікації та адаптації до нових умов, де вони стають ключовими фігурами в розслідуванні воєнних злочинів та аналізі наслідків військових дій [4].

У досліджених наукових працях можна виокремити два ключові аспекти компетентностей судового експерта, а саме: загальні та спеціальні [3].

Загальні компетентності охоплюють широкий спектр навичок і знань, що є необхідними для будь-якого су-

дового експерта, незалежно від конкретного контексту. До цього розряду належать базові аспекти судової експертизи, які забезпечують здатність фахівця до вивчення матеріалів, виявлення обставин справи та формування об'єктивних висновків [5].

Спеціальні компетентності, необхідні в контексті воєнного конфлікту, зауважені як ключовий аспект у виконанні судовими експертами своїх обов'язків під час воєнного стану. До них належать специфічні знання та навички, що дають змогу судовому експертові ефективно аналізувати доказову базу, здійснювати експертні оцінки й робити висновки в умовах, що характеризуються підвищеним ризиком і несприятливими умовами [6].

Спеціальні компетентності виявляються критично важливими в умовах воєнного стану, де специфіка завдань і вимог може значно відрізнятися від тих, які потрібні в мирний період.

Перелік джерел посилання

1. Самойлова О., Печерська І. Експертна профілактика як одна з форм судово-експертної діяльності і роль судового експерта в цій сфері. *Молодий вчений*. 2022. № 2 (102). С. 58—62. DOI: 10.32839/2304-5809/2022-2-102-12 (дата звернення: 07.10.2024).
2. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-XII (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12> (дата звернення: 07.10.2024).
3. Курдес О. Трансформація особистості судового експерта в екстремальних умовах воєнного часу. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2023. Вип. 1 (30). С. 144—161. DOI: 10.32353/khrife.1.2023.08 (дата звернення: 07.10.2024).
4. Koodrin J. Error vs. accuracy rates: Evaluating forensic expert credibility : dissertation thesis. University of Adelaide, 2020. 52 p. URL: <https://digital.library.adelaide.edu.au/>

- dspace/bitstream/2440/131211/1/KoodrinJ_2020_Hons.pdf (дата звернення: 07.10.2024).
5. Pastryk T. Expressed emotion in the context of personality traits model: theoretical and empirical examining the key concepts. *Psychological Prospects Journal*. 2022. Vol. 40. Pp. 136—148. DOI: 10.29038/2227-1376-2022-40-pas (дата звернення: 07.10.2024).
6. Сівчук І. Професійна компетентність судового експерта. *Scientific practice: modern and classical research methods*. 2021. Vol. 1. С. 115—116. DOI: 10.36074/logos-26.02.2021.v1.34 (дата звернення: 07.10.2024).